METSÄBIOTALOUDEN TIEDEPANEELI

Metsäbiotalouden tiedepaneelin asiantuntijalausunto

Asia: U 13/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ympäristöarviointien nopeuttamisesta

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Aika: perjantai 25.9.2026 klo 9.30

Lausunto

Metsäbiotalouden tiedepaneeli kiittää mahdollisuutta lausua valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvostonasetukseksi ympäristöarviointien nopeuttamisesta.

Ehdotus tukee komissio Omnibus VIII -lainsäädäntöpaketin tavoitetta helpottaa olemassa olevan ympäristölainsäädännön toimeenpanoa ja ympäristötavoitteiden saavuttamista ja samalla tukea EU:n sisämarkkinoita ja kilpailukykyä.

Metsäbiotalouden tiedepaneeli pitää ympäristöarviointien ja lupamenettelyjen sujuvoittamista lähtökohtaisesti kannatettavana. Ennakoitavat, hyvin koordinoidut ja tehokkaat arviointimenettelyt voivat edistää investointeja, vauhdittaa innovaatioiden käyttöönottoa sekä tukea metsäbiotalouden uudistumista. Ympäristöarviointien ja lupamenettelyjen sujuvoittaminen on kuitenkin tehtävä tutkittuun tietoon pohjaten ja laadukkaat arviointi-, osallistumis- ja kuulemiskäytännöt mahdollistaen. Uudistamisessa on varmistetta, että menettelyjen nopeuttaminen ei heikennä ympäristövaikutusten arviointien laatua eikä luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja vesien hyvän laadun ylläpitämisen edellytyksiä, jotka ovat keskeisiä tekijöitä myös metsäbiotalouden kokonaiskestävyyden ja yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden näkökulmista.

Tiedepaneeli ei kannata komission kategorista ehdotusta, jonka mukaan ympäristöarvioinneissa käytettävä aineisto saa olla enintään viisi vuotta vanhaa. Useat metsiin liittyvät aineistot, kuten metsien rakennetta ja lajistoa koskevat tiedot, ovat käyttökelpoisia tätä vanhempinakin. Lisäksi esimerkiksi tarkkoja puustotietoja erityisesti metsikkökuviotasoisena ei välttämättä ole saatavissa esitetyssä aikaikkunassa. Siksi aineiston tuoreusvaatimusta voidaan pitää tavoitteena, mutta harkinnanvaraa on jätettävä tilanteisiin, joissa tuoretta aineistoa ei yksinkertaisesti ole.

Metsäbiotalouden pitkän aikavälin kilpailukyky perustuu luonnonvarojen kestävään käyttöön, metsäbiotalouden arvonlisän vahvistamiseen korkean jalostusarvon avulla sekä yhteiskunnalliseen hyväksyttävyyteen. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää luotettavaa tietopohjaa hankkeiden ympäristövaikutuksista sekä kykyä tunnistaa ja ehkäistä haitallisia vaikutuksia metsäluonnon monimuotoisuuteen (ml. esimerkiksi lintudirektiivin nojalla suojellut lajiyksilöt ja populaatiot ja luontodirektiivin tavoitteet) ja vesistöjen hyvään tilaan. Ympäristöarviointien kehittämisessä tulisikin ensisijaisesti pyrkiä arviointiprosessien sujuvoittamiseen, viranomaisten nopean toiminnan edellyttämien resurssien varmistamiseen, viranomaisyhteistyön vahvistamiseen sekä tiedon laadukkaaseen jakeluun ja tehokkaampaan hyödyntämiseen sen sijaan, että arviointien sisältöä tai luonnonsuojelun tavoitteita heikennetään.

Tiedepaneeli korostaa, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja metsäbiotalouden nykyisen ja tulevaisuuden toimintaympäristön pitkäjänteinen kehittäminen eivät ole toisiaan poissulkevia tavoitteita, vaan ne tukevat toisiaan. Metsäbiotalouden tulevan kilpailukyvyn edellytyksenä on luonnon monimuotoisuuden turvaamisen, ilmastotavoitteiden ja taloudellisen uudistuminen yhteensovittaminen. Tässä keskeistä on kehityksen ja investointien suuntaaminen kohti korkeamman arvonlisän tuotteita. Odotettavissa olevat mittavat investoinnit uusiutuvan energiantuotannon infrastruktuureihin edellyttävät toteutuakseen sujuvia luvituskäytäntöjä ja samalla tarkoituksenmukaisesti kohdennettuja ympäristövaikutusten arviointimenetelmiä. Siksi sääntelyn kehittämisessä on tärkeä varmistaa investointien houkuttelevuus ja ennakoitavuus sekä YVA- ja SOVA-arviointien korkea laatu, oikeudellinen kestävyys ja luotettava tietopohja.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: Riikka Paloniemi, Antti Asikainen